

UZASADNIENIE SZCZEGÓŁOWE DO UWAGI SRG-03/2026

Energetyka grzewcza i odporność energetyczna budynków jako element bezpieczeństwa lokalnego Gminy Olecko

do projektu Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Zgłaszający	Stowarzyszenie „Partnerstwo Dzikie Mazury” / Zbigniew Sienkiewicz
Powiązanie z formularzem	Załącznik do odrębnej uwagi konsultacyjnej SRG-03/2026
Zakres projektu Strategii	Część dotycząca jakości powietrza, efektywności energetycznej, termomodernizacji i wymiany źródeł ciepła; Pakiet strategiczny 7

1. Przedmiot uwagi

Uwaga dotyczy potrzeby uzupełnienia projektu Strategii o wyraźne traktowanie energetyki grzewczej jako elementu lokalnego bezpieczeństwa, odporności energetycznej mieszkańców oraz długofalowej stabilności kosztów utrzymania budynków. Projekt Strategii słusznie akcentuje poprawę jakości powietrza, termomodernizację i wymianę nieefektywnych źródeł ciepła, jednak w niewystarczającym stopniu ujmuje zagadnienie odporności gospodarstw domowych na kryzysy energetyczne, przerwy w dostawie energii elektrycznej oraz potrzebę technologicznego zróżnicowania systemów ogrzewania dostosowanych do lokalnych warunków zabudowy i klimatu.

2. Problem zgłoszony przed opracowaniem projektu Strategii

W opracowaniu z 28 stycznia 2026 r. dotyczącym wniosków strony społecznej do diagnozy Strategii oraz Planu Ogólnego wskazano, że polityka grzewcza gminy nie może być redukowana wyłącznie do ograniczania emisji lub wymiany źródeł ciepła rozumianej wąsko technicznie. Zwrócono uwagę w szczególności na:

- potrzebę wspierania wysokosprawnych, ekonomicznie dostępnych i możliwych do utrzymania systemów ogrzewania,
- konieczność etapowej termomodernizacji dostosowanej do realnych możliwości mieszkańców,
- potrzebę rzetelnej edukacji dotyczącej kosztów, ograniczeń i odporności poszczególnych technologii, w tym pomp ciepła i instalacji prosumenckich,
- znaczenie lokalnych źródeł ciepła wykorzystujących dostępne paliwa odnawialne, w tym wysokosprawnych urządzeń na biomasę drzewną,
- potrzebę zachowania infrastrukturalnej możliwości ogrzewania awaryjnego i pracy budynku w warunkach dłuższych przerw w dostawie energii elektrycznej.

We wcześniejszych wnioskach podkreślano również, że gmina o rozproszonej zabudowie, znacznym udziale budynków jednorodzinnych i wiejskich oraz surowszych warunkach klimatycznych powinna budować politykę grzewczą w sposób realistyczny, odporny na wahania cen energii, dostępny społecznie i uwzględniający bezpieczeństwo mieszkańców w sytuacjach kryzysowych.

3. Ujęcie problemu w Diagnozie

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Olecko dostarcza podstaw do takiego szerszego ujęcia. Rozpoznaje problemy jakości powietrza, potrzebę poprawy efektywności

energetycznej budynków oraz skutki ubóstwa energetycznego i kosztów utrzymania zasobów mieszkaniowych. Jednocześnie charakter gminy, warunki klimatyczne oraz struktura osadnicza wskazują, że odporność systemów grzewczych i stabilność kosztów energii mają znaczenie nie tylko ekologiczne, lecz także społeczne i bezpieczeństwa lokalnego.

Oznacza to, że projekt Strategii może i powinien wyjść poza samą logikę modernizacji źródeł ciepła, wskazując bardziej kompleksowy model: efektywność energetyczna + jakość powietrza + bezpieczeństwo ciepłe + odporność na kryzysy energetyczne.

4. Ujęcie problemu w projekcie Strategii

Projekt Strategii częściowo realizuje kierunek zgłoszony przez stronę społeczną. W szczególności przewiduje:

- termomodernizację budynków,
- wymianę nieefektywnych źródeł ciepła,
- działania zmierzające do poprawy jakości powietrza i efektywności energetycznej,
- projekty i wskaźniki odnoszące się do liczby zmodernizowanych budynków, liczby wymienionych źródeł ciepła i liczby gospodarstw objętych wsparciem.

Kierunek ten jest słuszny, lecz ma głównie charakter emisyjno-modernizacyjny. Brakuje natomiast wyraźnego podkreślenia, że wybór technologii grzewczych powinien być oceniany również z punktu widzenia niezawodności, odporności na przerwy w zasilaniu, możliwości awaryjnej eksploatacji oraz całkowitych kosztów ponoszonych przez mieszkańców w wieloletniej perspektywie.

5. Zidentyfikowana luka strategiczna

Najważniejszą luką projektu jest zbyt słabe ujęcie odporności energetycznej budynków i gospodarstw domowych. W dokumencie należałoby wyraźnie wskazać, że bezpieczeństwo ciepłe mieszkańców nie może opierać się wyłącznie na jednym modelu technologicznym ani wyłącznie na dostępie do energii elektrycznej. W warunkach lokalnych znaczenie mają także możliwości ogrzewania awaryjnego, infrastrukturalne przygotowanie budynków oraz wspieranie rozwiązań wysokosprawnych, ale jednocześnie realistycznych ekonomicznie.

5.1. Ryzyko zbyt uproszczonej modernizacji

Jeżeli Strategia będzie oceniała sukces głównie przez liczbę wymienionych źródeł ciepła, może to prowadzić do premiowania zmian formalnie nowoczesnych, ale niekoniecznie najlepiej dostosowanych do warunków lokalnych, wieku budynków, dostępności paliw, kosztów eksploatacji i bezpieczeństwa użytkowania. Z punktu widzenia mieszkańca równie ważne jak rodzaj urządzenia są: całoroczne koszty ogrzewania, trwałość systemu, możliwość pracy w warunkach awaryjnych oraz zdolność budynku do ograniczania strat ciepła.

Wniosek: Strategia powinna traktować politykę grzewczą jako element bezpieczeństwa lokalnego i odporności energetycznej, a nie wyłącznie jako narzędzie wymiany urządzeń i redukcji emisji.

6. Proponowane uzupełnienie Strategii

6.1. Zasada kierunkowa dotycząca energetyki grzewczej

Proponuje się wprowadzenie do części strategicznej następującej albo równoważnej merytorycznie zasady:

„W polityce rozwoju Gminy Olecko przyjmuje się zasadę traktowania energetyki grzewczej jako elementu bezpieczeństwa lokalnego, odporności energetycznej mieszkańców oraz poprawy jakości powietrza. Gmina wspiera technologicznie zróżnicowane, wysokosprawne i ekonomicznie dostępne systemy ogrzewania, dostosowane do charakteru zabudowy, warunków klimatycznych i możliwości mieszkańców. Działania modernizacyjne powinny łączyć poprawę efektywności energetycznej budynków, ograniczanie emisji, stabilność kosztów ogrzewania oraz zdolność funkcjonowania budynków w sytuacjach przerw w dostawie energii. Termomodernizacja i modernizacja systemów grzewczych powinny być prowadzone w sposób etapowy, realistyczny ekonomicznie i w sparty rzetelną edukacją mieszkańców.”

6.2. Proponowane kierunki działań

- wspieranie etapowej termomodernizacji budynków w celu ograniczenia zapotrzebowania na energię ciepłą,
- wspieranie wysokosprawnych i niskoemisyjnych źródeł ciepła dostosowanych do warunków lokalnych, w tym technologii wykorzystujących lokalnie dostępne odnawialne nośniki energii,
- uwzględnienie odporności budynków na długotrwałe przerwy w dostawie energii elektrycznej i promowanie rozwiązań umożliwiających utrzymanie podstawowego bezpieczeństwa cieplnego,
- prowadzenie rzetelnej edukacji mieszkańców dotyczącej kosztów inwestycyjnych, kosztów eksploatacji, sprawności, ograniczeń i wymagań poszczególnych technologii grzewczych,
- łączenie programów wymiany źródeł ciepła z doradztwem energetycznym i analizą ekonomiki użytkowania budynków.

6.3. Korekta wskaźników osiągnięcia działania

Wskaźniki realizacji działań nie powinny ograniczać się do liczby wymienionych urządzeń lub liczby zmodernizowanych budynków. Powinny mierzyć również efekt funkcjonalny i społeczny. Przykładowy zestaw wskaźników:

- spadek średniego zapotrzebowania budynków objętych wsparciem na energię do ogrzewania [$\text{kWh/m}^2/\text{rok}$],
- szacunkowe zmniejszenie kosztów ogrzewania w gospodarstwach objętych wsparciem [% lub $\text{zł}/\text{rok}$],
- liczba gospodarstw domowych, które uzyskały poprawę odporności energetycznej budynku lub możliwość awaryjnego utrzymania ciepła [szt.],
- liczba budynków objętych doradztwem energetycznym połączonym z oceną ekonomiczną wariantów ogrzewania [szt.],
- liczba budynków poddanych etapowej termomodernizacji połączonej z poprawą efektywności systemu grzewczego [szt.].

Liczba wymienionych źródeł ciepła może pozostać wskaźnikiem pomocniczym, ale nie powinna być jedynym podstawowym miernikiem sukcesu polityki grzewczej.

7. Znaczenie proponowanej zmiany

- zapewnia pełniejsze powiązanie polityki jakości powietrza z bezpieczeństwem energetycznym mieszkańców,
- wzmacnia realizm społeczny i ekonomiczny Strategii,
- ogranicza ryzyko promowania rozwiązań niedostosowanych do charakteru rozproszonej zabudowy gminy,
- umożliwia uwzględnienie odporności budynków na kryzysy energetyczne i przerwy w zasilaniu,
- łączy cele emisyjne, efektywnościowe i bezpieczeństwa lokalnego w jedną spójną politykę,
- pozwala później rozwijać te zasady w programach wykonawczych, dokumentach sektorowych i działaniach pomocowych gminy.

8. Wniosek końcowy

Wnosimy o uwzględnienie uwagi SRG-03/2026 poprzez:

1. uzupełnienie Strategii o zasadę traktowania energetyki grzewczej jako elementu bezpieczeństwa lokalnego i odporności energetycznej mieszkańców,
2. szersze ujęcie modernizacji systemów grzewczych, obejmujące nie tylko emisję, lecz także koszty, niezawodność i funkcjonowanie budynków w warunkach awaryjnych,
3. wspieranie technologicznie zróżnicowanych, wysokosprawnych i ekonomicznie dostępnych systemów ogrzewania dostosowanych do warunków lokalnych,
4. powiązanie wymiany źródeł ciepła z etapową termomodernizacją i doradztwem energetycznym,
5. wprowadzenie wskaźników mierzących rzeczywistą poprawę efektywności, kosztów ogrzewania i odporności energetycznej gospodarstw domowych,
6. wskazanie, że zasady te powinny być rozwijane w programach wykonawczych i działaniach wspierających mieszkańców Gminy Olecko.

Dokumenty źródłowe

1. „Wnioski analityczne strony społecznej do diagnozy Strategii Rozwoju Gminy Olecko oraz Planu Ogólnego Gminy Olecko”, 28.01.2026 r., część dotycząca energetyki grzewczej, jakości powietrza, efektywności energetycznej i odporności energetycznej budynków.
2. „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Olecko...”, 2025, w szczególności część dotycząca warunków środowiskowych, jakości powietrza i sytuacji mieszkaniowej.
3. „Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku – projekt”, 2026, w szczególności część dotycząca termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła, jakości powietrza i Pakietu strategicznego 7.